

Рекомендовано
на засіданні кафедри
Залізничні станції та вузли
прот. № 1 від 01.09.2023 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

Основи митної справи на транспорті

I семестр 2023-2024 навчального року

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 27 Транспорт

спеціальність 275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)

освітня програма: - митний контроль на транспорті (залізничний транспорт)
(МКТ)

Час та аудиторія проведення занять: Згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

1. Команда викладачів:

Лектор та викладач практичних занять:

Пестременко-Скрипка Оксана Сергіївна (кандидат технічних наук, старший викладач)

Контакти: +38 (057) 730-10-42, e-mail: pestremenko@kart.edu.ua

Години прийому та консультації: кожен понеділок з 12.00-13.00

Розміщення кафедри: Місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 1 корпус, 3 поверх, 304 аудиторія.

Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Цілі та завдання навчальної дисципліни.

Потужний розвиток міжнародних економічних взаємовідносин супроводжується зростанням експортно-імпортних та транзитних перевезень вантажів, товарів, комерційного транспорту через державний кордон України. В цьому сенсі на сьогодні актуальними є питання дотримання митного законодавства України при таких переміщеннях через кордон. З метою оцінки можливих ризиків для різних видів товарів та вантажів існує автоматизована система аналізу ризиків в митній справі.

Саме впровадження системи аналізу ризиків в митній справі при переміщенні через митний кордон України товарів та вантажів при виконання їх митного контролю є основою їх чіткої та безперервної роботи міждержавних пунктів пропуску і успішної діяльності будь-яких підприємств та організацій, у тому числі і залізничного транспорту України.

Вивчаючи цей курс, студенти зрозуміють основи застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками при здійсненні митного контролю в пунктах пропуску на державному кордоні. Вони будуть мати уявлення щодо нормативно-правової бази управління ризиками; основним термінам, компонентам та функціям системи управління ризиками; процесу формалізації профілів митних ризиків; механізму функціонування системи аналізу та управління ризиками при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

- 1. Ціннісно-смыслову компетентність** (формування та розширення світогляду студента в області використання основ системи аналізу ризиків в митній справі при організації та митному оформленні вантажних перевезень в міжнародному залізничному сполученні із залученням митних, прикордонних та інших контролюючих органів);

2. **Загальнокультурну компетентність** (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в області історичного розвитку системи аналізу ризиків в митному відношенні та, в цьому контексті, і управління вантажними перевезеннями на залізничному транспорті);
3. **Навчально-пізнавальну компетентність** (формування у студента зацікавленості про стан та перспективи розвитку, удосконалення системи аналізу ризиків в митній справі на транспорті, їх вплив на транспортні технології перевізників і спільних з митним органами технологічні процеси на транспорті; формування креативної складової компетентності; оволодіння основами комп'ютерного моделювання; формування зацікавленості студента до аналізу та дослідження окремих ситуацій та процесів взаємодії підприємств та організацій різної форми власності при міжнародних вантажних перевезеннях);
4. **Інформаційну компетентність** (формування вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації в області автоматизованих систем аналізу ризиків при виконанні митних процедур на транспорті та управління вантажними перевезеннями за допомогою сучасних інформаційних технологій);
5. **Комунікативну компетентність** (формування у студента навичок роботи в групі шляхом застосування у спілкуванні знання мови та професійних питань, індивідуального підходу до вирішення та аналізу окремих питань групових проектів в області формалізації профілів митних ризиків та оцінки їх впливу на систему пропуску через митний кордон держави);
6. **Компетентність особистісного самовдосконалення** (елементи духовного й інтелектуального саморозвитку; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом формування умінь і навичок досягнення бажаного рівня професійних знань та цілеспрямованості в їх застосуванні, їх самооцінки; постійний пошук нетрадиційних підходів до проблеми зменшення впливу ризиків в митній справі при міждержавних перевезеннях вантажів та товарів).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Кожне міжнародне перевезення вантажів, товарів, рухомого складу супроводжується проведенням його у митному відношенні митного контролю, форму та обсяги якого визначаються системою аналізу ризиків у митній справі. Знання основ такої системи дозволяє виключити непередбачувані обставини при митному оформленні та переміщенні вантажів через митний кордон держави.

Цей курс надає навички щодо застосування основ автоматизованої системи аналізу та управління ризиками при здійсненні митного контролю перевезень вантажів у міжнародному сполученні, в тому числі залізничному.

Від здобувачів очікується: базове розуміння основ митної справи на транспорті; діючих інформаційних систем управління та планування на залізничному транспорті; основ взаємодії різних видів транспорту; експлуатаційної, вантажної та комерційної роботи залізничного та інших видів транспорту; характеристик транспортних засобів та перевізників міжнародних вантажів.

Зміст курсу, який вивчається з лютого по травень, присвячено розвитку системи аналізу ризиків митної справи в Україні та міжнародному досвіду держав Європи та Азії; порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон України; заходам щодо визначення оцінки ризику та величини його впливу на пропуск вантажів, товарів та транспортних засобів в міжнародному сполученні в умовах системи управління ризиками; процесу формалізації профілів митних ризиків.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття на два тижня та супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та індивідуальними завданнями

за темами занять. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні питання протягом обговорень в аудиторії та виконання індивідуальних завдань з оцінки ризиків в митній справі на транспорті.

Команда викладачів буде готовою надати будь-яку допомогу по електронній пошті і особисто у зазначений час консультації з курсу навчальної дисципліни, з питань виконання індивідуальних завдань та питань змістовних модулів.

Курс складається з двох змістовних модулів:

- Змістовий модуль 1. Організаційні основи функціонування та історія розвитку митної справи в Україні. Інтегрування митно-тарифної системи України до світової системи господарювання. Структура та ефективність системи митного оподаткування.
- Змістовий модуль 2. Транспортне забезпечення міжнародної торгівлі. Митний контроль та технологічні схеми на транспорті. Декларування та митне оформлення міжнародних перевезень.

Опис навчальної дисципліни:

- кількість кредитів ЄКТС – 4;
- загальна кількість годин – 120;
- термін викладання – семестр.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 27 Транспорт	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність 275 Транспортні технології / 275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	-
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		5-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних – 3</i> <i>самостійної роботи студента – 5</i>	Перший рівень вищої освіти: (бакалавр)	Лекції	
		30 год.	-
		Практичні	
		30 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
Індивідуальні завдання:			
-	-		
Вид контролю: залік			

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Організаційні основи функціонування та історія розвитку митної справи в Україні. Інтегрування митно-тарифної системи України до світової системи господарювання. Структура та ефективність системи митного оподаткування.

Тема 1. Історія розвитку митної справи в Україні. Особливості функціонування митної системи України. Поняття та принципи здійснення митної справи.

Тема 2. Митна справа як складова зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) держави. Сутність, принципи та моделі функціонування митної політики країни. Методи митного регулювання ЗЕД.

Тема 3. Світові міжнародні організації та розвиток митно-тарифної системи. Митно-тарифні аспекти економічної інтеграції.

Тема 4. Економічна природа митного тарифу, його класифікація та функціональні завдання. Види мита та мета і специфіка їх застосування. Диференціація митних ставок.

Тема 5. Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 6. Поняття митна і фактурна вартість товарів. Митні платежі як основні інструменти системи митного оподаткування. Сутність та місце митної вартості в системі митного оподаткування.

Тема 7. Характеристика механізму нарахування непрямих податків при переміщенні вантажів та товарів через митний кордон України.

Тема 8. Митні збори як різновид митних платежів.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Транспортне забезпечення міжнародної торгівлі. Митний контроль та технологічні схеми на транспорті. Декларування та митне оформлення міжнародних перевезень.

Тема 9. Міжнародна торгівля і транспортні послуги. Транспортна система України та міжнародні транспортні коридори.

Тема 10. Поняття митної території та митного кордону. Пункти пропуску через державний кордон України: класифікація, місце розташування, їх облаштування.

Тема 11. Міжнародні залізничні пункти пропуску через державний кордон України. Система міжнародного транзиту.

Тема 12. Поняття, сутність, завдання та напрямки організації митного контролю. Об'єкти і суб'єкти митного контролю. Форми митного контролю та особливості їх застосування. Спеціальні види контролю на митному кордоні України.

Тема 13. Типові технологічні схеми митного контролю та митного оформлення та транспорті (за видами транспорту). Їх складові, умови розробки, узгодження, затвердження та застосування.

Тема 14. Мета та порядок здійснення митного оформлення. Дозволи державних органів на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Етапи митного оформлення товарів.

Специфіка оформлення документів при переміщенні вантажів через митний кордон.

Тема 15. Особливості митного оформлення при переміщенні вантажів через митний кордон. Декларація митної вартості та загальний порядок декларування товарів.

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних (ПР) та лабораторних занять (ЛР)
	2	Лекція 1. Тема 1. Історія розвитку митної справи в Україні. Сучасний стан розвитку митно-тарифної політики України.		ПР-1 Перспективи розвитку митної справи. Організаційна структура Державної митної служби України.
	2	Лекція №2. Тема 2. Митна справа як складова зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) держави. Сутність, принципи та моделі функціонування митної політики країни.	2	ПР-2 Методи митного регулювання ЗЕД.
	2	Лекція №3. Тема 3. Світові міжнародні організації та розвиток митно-тарифної системи.		ПР-3 Митно-тарифні аспекти економічної інтеграції.
	2	Лекція №4. Тема 4. Економічна природа митного тарифу, його класифікація та функціональні завдання. Види мита та мета і специфіка їх застосування.	2	ПР-4 Диференціація митних ставок.
	2	Лекція №5. Тема 5. Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності.		ПР-5 Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності.
	2	Лекція №6. Тема 6. Поняття митна і фактурна вартість товарів. Митні платежі як основні інструменти системи митного оподаткування..	2	ПР-6 Сутність та місце митної вартості в системі митного оподаткування.
	2	Лекція №7. Тема 7. Характеристика механізму нарахування непрямих податків при переміщенні вантажів та товарів через митний кордон України.		ПР-7 Характеристика механізму нарахування непрямих податків при переміщенні вантажів та товарів через митний кордон України.
	2	Лекція №8. Тема 8. Митні збори як різновид митних платежів.	2	ПР-8 Митні збори як різновид митних платежів.
Модульний контроль знань				
	2	Лекція №9. Тема 9. Міжнародна торгівля і транспортні послуги. Транспортна система України та міжнародні транспортні коридори.		ПР-9 Міжнародна торгівля і транспортні послуги. Транспортна система України та міжнародні транспортні коридори.
	2	Лекція №10. Тема 10. Поняття митної території та митного кордону. Пункти пропуску через державний кордон України	2	ПР-10 Пункти пропуску через державний кордон України: класифікація, місце розташування, їх облаштування.
	2	Лекція №11. Тема 11. Міжнародні залізничні пункти пропуску через державний кордон України.		ПР-11 Система міжнародного транзиту.

	2	Лекція №12. Тема 12. Поняття, сутність, завдання та напрямки організації митного контролю. Об'єкти і суб'єкти митного контролю. Форми митного контролю та особливості їх застосування.	2	ПР-12 Спеціальні види контролю на митному кордоні України.
	2	Лекція №13. Тема 13. Типові технологічні схеми митного контролю та митного оформлення та транспорту (за видами транспорту). Їх складові, умови розробки, узгодження, затвердження та застосування.		ПР-13 Типові технологічні схеми: складові, умови розробки, узгодження, затвердження та застосування.
	2	Лекція №14. Тема 14. Мета та порядок здійснення митного оформлення. Дозволи державних органів на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Етапи митного оформлення товарів.	2	ПР-14 Специфіка оформлення документів при переміщенні вантажів через митний кордон.
	2	Лекція №15. Тема 15. Особливості митного оформлення при переміщенні вантажів через митний кордон. Декларація митної вартості та загальний порядок декларування товарів.	2	ПР-15 Декларація митної вартості та загальний порядок декларування товарів.
Модульний контроль знань				
Залік з дисципліни				

Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Основна література до всіх тем:

- 1 Митний кодекс України. - С.: ТОВ "ВВП Нотіс". - 2017. - 340с.
- 2 Управління митними ризиками: теорія та практика : монографія; за заг. ред. І. В. Несторишена та В. А. Туржанського. – Ірпінь-Хмельницький, 2018. – 302 с.
- 3 Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика : монографія; за заг. ред. І.Г. Бережнюка. – Хмельницький, 2014. – 288 с.
- 4 Пестременко-Скрипка О.С. Удосконалення технології роботи прикордонних передавальних станцій шляхом формування системи управління ризиками / О. С. Пестременко-Скрипка // [дисер. на здобуття наук. ступеня кандидата техн. наук за спеціальністю 05.22.01 – транспортні системи.]. – Український державний університет залізничного транспорту. – Харків, 2018. – 202 с.
- 5 Митні інформаційні технології [Текст]: Навч. посіб. / За ред. П.В. Пашка. - К.: Знання, 2011. - 391с.
- 6 Технічні засоби митного контролю [Текст]: Підручник. - Львів-Київ: "Тріада Плюс", "Алерта", 2007. - 392с.

Додаткова література до всіх тем:

1. Кутащенко М.В. Сутність ризику і причини його виникнення// Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — № 6. — С 45-48
1. Пашко П.В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації). Монографія. / Пашко П.В. – Одеса: АТ «ПЛАСКЕ». 2009. 628 с.
2. Пашко П. Реалізація функцій митної політики України в умовах глобалізації. Вісник КНТЕУ. 2009. № 4. С. 5-12.
3. Митниця 2007. Європейська комісія. Генеральний директорат. Союз по податках і митницях. Митна політика, модернізація і контроль митниць. Група робочих методичних документів TAXUD/629/2000-EN. Брюсель. 2002. 116 с.
4. Войцещук А.Д. Регулювання митної справи: підручник / за заг. ред. Войцещука А.Д. Хмельницький : ІНТРАДА, 2007. 312 с.
5. Пісной П.Я. Митна політика та актуальні проблеми економічної та митної безпеки України на сучасному етапі. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності : матеріали між нар. наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ : АМСУ, 2008. С. 14–17.
6. Морозов В.Г., Останин В.А. Управление рисками в селективном таможенном контроле. : монографія. Российская таможенная академия. Владивосток: РИО Владивостокского филиала Российской таможенной академии. 2013. 164 с.
Cooper, Dale F. Project risk management guidelines: management risk in large project and complex procurements. London: John Wiley & Sons Ltd. 2005. - p. 69.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://metod.kart.edu.ua/>
2. <http://sta-sumy.gov.ua/mk/rozdil-11/glava-52/>
3. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/978-2017-p>.
4. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15>.
5. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1514342-10>

Вимоги викладача

Команда викладачів:

Пестременко-Скрипка Оксана Сергіївна (<http://kart.edu.ua/pro-kaf-zsv-ua/kolectuv-kafedru-zsv-ua/pestremenko-skripka-os-ua>) – лектор з аналізу ризиків в митній справі - старший викладач кафедри залізничних станцій та вузлів в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.т.н. за спеціальністю 05.22.01 Транспортні системи у УкрДУЗТ у 2018 році. Напрямки наукової діяльності: аналіз напрямків розвитку прикордонних передавальних станцій.

Вивчення навчальної дисципліни «Основи митної справи на транспорті» потребує:

– виконання завдань згідно з навчальним планом (індивідуальні завдання, самостійна

- робота тощо);
- підготовки до практичних занять;
- роботи з інформаційними джерелами.

Підготовка до практичних занять робіт передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення методичного матеріалу.

Рішення практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам (мати всі необхідні складові), що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність (демонструвати ознаки самостійності виконання студентом такої роботи), відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність студента є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Студент повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Відвідування студентами лекцій є обов'язковим. За кожну пропущену без поважних причин лекцію число балів при оцінюванні за модуль за відвідування занять зменшується на 2 бали. Пропущені лекції не відпрацьовуються.

Студент має право оформити письмово бажання самостійного вивчення курсу дисципліни без відвідування лекцій та практичних занять за згодою лектора та керівника практичних занять та наданням відповідного розпорядження по факультету, підписаного деканом факультету.

Активність на практичних заняттях оцінюється (% від суми балів за активність):

- за їх відвідуванням (10 %);
- ступенем залученості (участь в обговореннях питань за тематикою занять) (40 %);
- ступенем та кількістю вірних відповідей (40 %);
- виконанням індивідуальних завдань за тематикою заняття (10 %).

Контрольні заходи результатів навчання

Заплановані результати навчання: застосовувати, використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології для розв'язання заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю; досліджувати процедуру аналізу та оцінки ризиків для виконання митного контролю; класифікувати та ідентифікувати профілі ризиків на основі впровадження системи управління ризиками; знаходити рішення щодо раціональних методів організації проведення митного контролю в умовах застосування системи управління ризиками.

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), оцінювання виконання індивідуальної роботи, підсумкове тестування, залік. При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>).

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання, принцип формування якої наведено у таблицях. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за різними видами навчального навантаження, що наведено у таблиці.

Отримана сума балів доводиться до відома студентів перед проведенням модульного контролю. Студентам які набрали від 60 до 100 балів і згідно з цією сумою, відповідна оцінка модуля пропоставляється до заліково-екзаменаційної відомості.

Оцінка заліку визначається, як середньоарифметична оцінок двох модулів.

Максимальна кількість балів за модуль			
Поточний контроль	Модульний контроль (Тести)	Сума балів за модуль	
		Модуль 1	Модуль 2
До 60	До 40	До 100	До 100
Відвідування занять (лекцій/практичних)*		10	10
Активність на практичних заняттях (усні відповіді, письмові роботи)		50	50
Виконання індивідуального завдання		-	-
Підсумок		До 60	До 60

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до державної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік або екзамен (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації

суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>.